

Інна КУЛЬЧІЙ

*к. держ. упр., доцент кафедри фінансів
і банківської справи Полтавського
національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ВІДКРИТОСТІ ТА ПРОЗОРОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ

Стратегічні зміни в різних суспільних сферах та в органах державної влади, які нині відбуваються в Україні та країнах Європейського Союзу, залежать від багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів, що або чинять спротив, або видозмінюють траєкторію перетворень. Саме тому кожна зміна має впроваджуватися за умови широкого обговорення змін у суспільстві та за умови доступу громадян до публічної інформації. Адаптація до публічної інформації дозволяє розуміти сутність, особливості впровадження змін, ресурсні витрати, що, у свою чергу, дозволяє громадянам стати активними учасниками реформування та безпосередньо реалізувати свої конституційні права.

Відсутність інформації про дії влади перетворює на видимість основний конституційний принцип, що «носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ» (ст. 5 Конституції України) та створює загрозу узурпації державної влади або зловживання нею. Доступність інформації про діяльність органів влади та місцевого самоврядування є одним із головних засобів, що дозволяє здійснювати громадський контроль за діями влади.

Аналіз норм закону «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року дозволяє виокремити ознаки публічної інформації, це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом. Публічна інформація є відкритою, крім випадків, встановлених законом. Тобто, публічна інформація завжди об'єктивована, тобто «відображена та задокументована»; власне публічна інформація знаходиться в органах публічної влади інших розпорядників публічної інформації, визначених цим законом [2].

Важливим акцентом удосконалення правового регулювання доступу до публічної інформації є продовження інформаційної та правороз'яснювальної роботи у цій сфері. Аналіз судової практики за останні 3 роки дозволяє зробити висновок, що порушення норм закону України «Про доступ до публічної інформації» простежується при

обмеженні доступу до певного виду публічної інформації, при цьому обов'язково проводиться тестування її на відповідність сукупності трьох вимог, визначених частиною 2 статті 6 цього закону. Так як доступ до інформації обмежується лише за умови наявності всіх трьох вимог, при відсутності хоча б однієї з них інформація є відкритою.

На жаль, і сьогодні існує нерозв'язана проблема забезпечення пасивного доступу до інформації, зокрема несвоєчасне або неповне оприлюднення на офіційних веб-сайтах органів державної влади та місцевого самоврядування інформації щодо прийнятих рішень, ухвалених нормативно-правових актів, оприлюднення системи обліку документів тощо, яке є швидше винятком, ніж повсякденною нормою. Крім того, інформація яка оприлюднюється на веб-сайтах, іноді викладається не повністю, або її надзвичайно важко знайти, особливо пересічному громадянину, який не орієнтується в функціях та повноваженнях конкретного органу. В законі України «Про доступ до публічної інформації» зазначено, що за неповне та несвоєчасне надання інформації відповідальність несе структурний підрозділ або відповідальна особа з питань доступу до публічної інформації розпорядників інформації. Хоча, на нашу думку, у законі доцільно передбачити спільну відповідальність керівника організації – розпорядника інформації та відповідальної особи [2].

Під час удосконалення нормативно-правової бази законодавства у сфері доступу до публічної інформації в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування необхідно враховувати не тільки необхідність гармонізації всього пласту загальних і спеціальних правових актів у цій сфері, але і відсутність прозорого механізму доведення до громадськості інформації органами влади та місцевого самоврядування попри спроби запровадити механізми зворотного зв'язку влади та громадян [1].

Підвищення ефективності доступу до інформації, рівня практичного виконання положень законодавства щодо доступу до інформації, якою володіють органи влади є важливою передумовою реалізації права осіб на доступ до інформації, забезпечення відкритості суспільно необхідної інформації, зменшення кількості ухвалених незаконних рішень влади шляхом оприлюднення планів виконання поточних завдань і загальних звітів про діяльність органів публічної влади, тощо. Таким чином, пріоритетним напрямом реформування системи публічного управління є подальша систематизація та удосконалення норм законів України «Про доступ до публічної інформації», «Про інформацію», «Про захист персональних даних».

Список використаних джерел

1. Галай В. О. Урегулювання доступу до публічної інформації в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування /

В. Галай // Адміністративне право і процес. –Режим доступу: <http://applaw.knu.ua/index.php/holovna/item/409-urehulyuvannya-dostupu-do-publichnoyi-informatsiyi-v-diyalnosti-orhani-v-derzhavnoyi-vlady-ta-samovryaduvannya-halai-v-o>.

2. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-1>.

Микола ЛАХИЖА

д.держ.упр., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України

ІННОВАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ В ПУБЛІЧНІЙ АДМІНІСТРАЦІЇ ПОСТКОМУНІСТИЧНИХ КРАЇН

Досвід посткомуністичних країн переконливо свідчить про необхідність для успіху реформ адекватної вимогам часу публічної адміністрації. Численні проблеми, що виникають в усіх сферах життєдіяльності, можуть вирішуватися лише при наявності сучасної, креативної, інноваційної публічної адміністрації.

Українськими вченими плідно досліджуються теоретичні аспекти, технології, механізми інновацій в публічному управлінні (В. Бакуменко, І. Дегтярьова, С. Князев, С. Кравченко, А. Кузнецов, Т. Маматова, А. Михненко, О. Орлов, О. Федорчак, Х. Хачатурян, І. Чикаренко, Ю. Шаров, М. Шульга та інші) та досвід їх впровадження в публічній адміністрації розвинутих країн (В. Баштанник, І. Грицьак, Л. Прокопенко, Н. Рудік, О. Рудік). Проте практика впровадження інновацій у публічній адміністрації посткомуністичних країн залишається маловивченою, а інновації в управлінні людськими ресурсами розглядаються переважно на основі підприємств.

Інноваційність публічної адміністрації розуміється як готовність і здатність її структур до визнання необхідності, генерування та впровадження нових методів діяльності, що можуть привести до оптимізації функціонування держави. Така інноваційність тісно пов'язана з респонсивністю, адаптаційністю, еластичністю, креативністю

У наукових працях з питань модернізації публічної адміністрації виділено організаційні, людські, фінансові, інформаційні ресурси, наукове забезпечення тощо. Як уже наголошувалося нами, на перше місце слід поставити людські ресурси, якість яких визначає рівень діяльності публічної адміністрації та певним чином може компенсувати брак інших ресурсів [1].

Автором простежено висвітлення проблематики інновацій в

управлінні людськими ресурсами в публічній адміністрації вченими Болгарії, Грузії, Польщі, Росії та Словаччини. Спільним є зростання уваги до цього феномену, пов'язування його з впливом глобалізації та європеїзації, формуванням інформаційного суспільства та економіки знань. Для нових членів Європейського союзу особливо відчутним є його вплив у всіх сферах життя, включаючи публічне управління.

Модернізація публічної адміністрації посткомуністичних країн розглядається як пріоритетне завдання реформ, зважаючи на її вплив на зростання економіки та вирішення інших проблем розвитку.

Як наголошено у Стратегії розвитку державної адміністрації Республіки Болгарія, якісна публічна адміністрація має бути в змозі ще на ранньому етапі аналізувати та визначати виникаючі проблеми, формулювати політику по їх вирішенню та організовувати роботу. Ця адміністрація має діяти спільно з організаціями громадянського суспільства, розуміючи інтереси різних його груп. Для цього необхідно забезпечити механізми автоматичного виявлення проблем і конфліктів у суспільстві з аналізом їх причин, забезпечити механізми їх усунення, механізми залучення до управлінських процесів громадськості та передбачити для публічних структур можливість змінюватися відповідно до потреб суспільства, що динамічно змінюються, з метою розвитку гнучкого, сучасного, інноваційного та оперативного управління. Метою модернізації є створення якісної публічної адміністрації з такими характеристиками: верховенство закону, нейтральність, звітність та прозорість, відповідальність, ефективність та результативність, широка участь громадськості та досягнення консенсусу, всеохопність та стратегічне бачення [2, с. 3].

Інновації у публічній адміністрації

Радикальність	Модель	Сталість процесу	Рівень новизни	Спрямованість
Радикальні	Відкриті	Переривчаті	Піонерські	Послуги
				Процеси
Ступеневі	Закриті	Безперервні	Адаптаційні	Адміністративні
				Організаційні
				Системні

Необхідність прискореного інноваційного розвитку публічної адміністрації відзначена й у Рапорті «Польща 2030», де інновації розглядаються як добро, яке очікують громадяни [3].

Розглядаючи інновації як нові ідеї, підходи, процеси, механізми та інструменти для досягнення необхідних результатів, варто наголосити на їх різноманітності та різноплановості. Важливо водночас впровадження інновацій сприймати не як мету реформ, а як їх механізм, інструмент.